

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 85/04-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Lajosa Mészárosa o sťažnosti Lesného spoločenstva Štiavnik, s. r. o., so sídlom v Štiavniku, zastúpeného advokátom JUDr. M. Ch., so sídlom K. N. M., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 47 K 311/01 takto

r o z h o d o l :

Základné právo Lesného spoločenstva Štiavnik, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 47 K 311/01 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2004 doručená sťažnosť Lesného spoločenstva Štiavnik, s. r. o., so sídlom v Štiavniku (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Ch., so sídlom K. N. M., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 47 K 311/01.

Sťažovateľ podal 9. septembra 2001 krajskému súdu návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka M. Š. – MILOMONT, T. (ďalej len „dlžník“). Krajský súd 14. mája 2002 ustanovil vo veci predbežného správcu a určil mu lehotu na podanie správy do 90 dní. Od uvedeného dňa sťažovateľ nezaregistroval vo veci ďalšiu činnosť krajského súdu.

Sťažovateľ v doterajšom priebehu konania žiadal o odstránenie prietáhov v konaní urgenciou z 18. marca 2002 a sťažnosťou na nečinnosť z 21. mája 2003. Z odpovede predsedu krajského súdu na túto sťažnosť zo 7. júla 2003 sp. zn. Spr. 10 079/03 vyplýva, že krajský súd dvakrát vyzval predbežného správcu na predloženie správy, ale tento správu napriek tomu nepredložil. Predseda krajského súdu v tomto liste konštatuje, že „v predmetnej veci skutočne vznikajú prietahy, avšak tieto nie sú zavinené nečinnosťou súdu“.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd svojím doterajším postupom v namietanom konaní spôsobil zbytočné prietahy v konaní, a tým porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ žiada aj priznanie primeraného finančného zadostučinenia 700 000 Sk, čo zdôvodňuje popri finančnej strate 1 427 509,70 Sk aj pretrvávajúcim napätím a spormi

medzi vedením spoločnosti a jej členmi, právnou neistotou a psychickou záťažou manažérov sťažovateľa, čo sa negatívne odzrkadľuje aj na ich zdravotnom stave.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti rozhodol nasledovne:

„Základné právo navrhovateľa – Lesné spoločenstvo Štiavnik, s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajský súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 47 K 311/01 o vyhlásenie konkurzu bolo porušené.

Krajskému súdu Banská Bystrica prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 47 K 311/01 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 700.000,- Sk (slovom sedemstotisíc korún), ktoré je Krajský súd Banská Bystrica povinný mu vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd Banská Bystrica je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia vo výške 23 580,- Sk (2 právne úkony á 11 650,- Sk + réžia á 136,- Sk = 23 572,- Sk, zaokrúhlene § 25-23 580,- Sk) na účet JUDr. M. Ch. vo VÚB a. s. Čadca – expo Kys. Nové Mesto č. ú. ... do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa 8. apríla 2004 predbežne prerokoval a pretože nezistil dôvody na jej odmietnutie, prijal ju na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval krajský súd, aby sa vyjadril k sťažnosti a súčasne ho vyzval rovnako aj sťažovateľa, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Na túto výzvu sťažovateľ a krajský súd oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Krajský súd k sťažnosti uviedol:

„Zo spisového materiálu som zistil, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol podaný veriteľom 14. 9. 2001, následne bola vykonaná lustrácia zaplataenia preddavku predbežného správcu konkurznej podstaty dňa 25. 9. 2001 (č. l. 14). Výzva podľa § 4b ZKV týkajúca sa skúmania podmienok na vyhlásenie konkurzu bola dlžníkovi zaslaná 6. 2. 2002 (č. l. 15). Do

vydania uznesenia o ustanovení predbežného správcu dňa 14. 5. 2002 boli vykonané zo strany súdu úkony v primeranom časovom slede. Dňa 20. 10. 2002 súd vyzval predbežného správcu konkurznej podstaty na predloženie správy. Následne predloženie správy niekoľkokrát bezvýsledne urgoval, v dôsledku čoho uznesením (č. l. 53) rozhodol o výmene predbežného správcu, novému ustanovenému predbežnému správcovi uložil v lehote do 60 dní vypracovať správu. Dňa 14. 5. 2004 bola súdu doručená správa predbežného správcu JUDr. K. o zistení majetku dlžníka. Následne súd vyhlásil uznesením č. k. 47 24 K 311/01–65 zo dňa 20. 5. 2004 konkurz na majetok M. Š. , T..

K časovej postupnosti úkonov zo strany súdu v predmetnej veci zaujala stanovisko konajúca sudkyňa JUDr. A. A. dňa 28. 5. 2004, ktoré Vám v prílohe postupujem.

Z dôvodov uvedených vyššie nepovažujem sťažnosť za opodstatnenú a netrvám na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.“

Konajúca sudkyňa uviedla k procesným úkonom súdu vo svojom vyjadrení z 28. mája 2004 adresovanom zastupujúcej podpredsedníčke obchodného oddelenia krajského súdu nasledovné:

„Na základe Vašej žiadosti o vyjadrenie sa a predloženie spisu 47 – 24 K 311/01 v súvislosti s podanou ústavnou sťažnosťou Vám v prílohe predkladám spis a nasledovné vyjadrenie:

V predmetnej konkurznej veci sa pridrižiam svojho doterajšieho vyjadrenia zo 16. 3. 2004, v ktorom som o. i. uviedla konkrétne všetky úkony súdu, s uvedením dátumu vykonania úkonu a dopĺňujem toto stanovisko o úkony, ktoré boli vykonané od predloženia horeuvedeného stanoviska:

- 1. Uznesenie č. k. 47–24 K 311/01–53 zo dňa 15. 3. 2004 o zbavení funkcie predloženého správcu JUDr. S. a ustanovení nového predbežného správcu JUDr. K. bolo doručené dlžníkovi a predbežným správcom – 2. 4. 2004 – vyznačená právoplatnosť a vykonateľnosť, spis daný na lehotu 60 dní – vid' výrok uznesenia.*
- 2. 13. 5. 2004 bola súdu doručená správa predbežného správcu JUDr. K. o zistení majetku dlžníka.*

3. 20. 5. 2004 bol vo veci vyhlásený konkurz na dlžníka: M. Š., T. – vid' uznesenie č. k. 47–24 K 311/0 –65 zo dňa 20. 5. 2004.
4. 20. 5. 2004 som Opatreniami č. k. 47–24 K 311/01–70 dala pokyny SKP na vykonanie súpisu a predkladanie správ, OP č. k. 47–24 K 311/01–74 – pokyny SKP na vypracovanie plánu speňazovania (§ 27 ods. 8 ZKV), OP č. k. 47 24 K 311/01-76 pokyny na predkladanie správ o príjmoch a výdavkoch, OP č. k. 47–24 K 311/01–85 pokyny SKP na prípravu prieskumného pojednávania a zoznamov konk. prihlášok.
5. OP č. k. 47–24 K 311/01–73 z 20. 5. 2004 som uložila úpadcovi povinnosti podľa § 17 ods. 1 ZKV.
6. Uznesením č. k. 47–24 K 311/01–65 z 20. 5. 2004 som súčasne podľa § 20a ZKV zvolala schôdzu konkurzných veriteľov na deň 4. 8. 2004 a na preskúmanie prihlášok som nariadila prieskumné pojednávanie podľa § 21 ZKV na deň 22. 9. 2004 (súčasne som na prieskumné pojednávanie predvolala úpadcu a správcu)
7. 20. 5. 2004 boli vykonané všetky úpravy v zmysle § 13 ZKV (vid' obsah spisu).“.

Okrem toho na pomerne veľkom priestore vyjadrila k veci svoje právne stanovisko (odôvodnenie) k doterajšiemu postupu krajského súdu.

Ústavný súd zo spisu zistil, že návrh sťažovateľa na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka bol doručený krajskému súdu 14. septembra 2001. Preddavok pre správcu konkurznej podstaty bol zložený 25. septembra 2001.

Po tomto dátume boli procesné úkony krajského súdu nasledovné:

1. Dňa 7. februára 2002 krajský súd vyzval dlžníka, aby predložil zoznam aktív a pasív a súčasne vyzval Sociálnu poisťovňu, pobočku Žilina, aby oznámila, či má proti dlžníkovi splatnú pohľadávku.

2. Listom doručeným 14. februára 2002 Sociálna poisťovňa oznámila krajskému súdu, že má proti dlžníkovi pohľadávku vo výške 68 407 Sk.

3. Dňa 25. februára 2002 bolo krajskému súdu doručené odvolanie dlžníka proti návrhu na vyhlásenie konkurzu.

4. Dňa 25. marca 2002 sťažovateľ doručil krajskému súdu návrh na ustanovenie predbežného správcu (v podaní poukazuje na doterajšiu nečinnosť krajského súdu a z toho hroziace zníženie majetku dlžníka a nemožnosť uspokojiť pohľadávky sťažovateľa).

5. Krajský súd uznesením č. k. 47–24 K 311/01–40 zo 14. mája 2002 ustanovil predbežného správcu JUDr. R. S. a uložil mu, aby predložil správu v lehote do 90 dní.

6. Krajský súd prípisom z 22. októbra 2002 vyzval JUDr. S., aby v súlade s uznesením súdu do 30 dní predložil správu.

7. Krajský súd prípisom z 2. apríla 2003 opätovne vyzval JUDr. S., aby v súlade s uznesením súdu do 30 dní predložil požadovanú správu.

8. Krajský súd prípisom zo 14. júla 2003 urgoval u JUDr. S. predloženie správy v lehote do 30 dní pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty v sume 5 000 Sk.

9. Krajský súd uznesením č. k. 47–24 K 311/01–49 z 15. januára 2004 uložil JUDr. S. poriadkovú pokutu 5 000 Sk a vyzval ho, aby predložil správu do 15 dní pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty v sume 50 000 Sk.

10. Krajský súd uznesením č. k. 47–24 K 311/01–53 z 15. marca 2004 zbavil JUDr. S. funkcie predbežného správcu a ustanovil JUDr. J. K. za nového predbežného správcu.

11. Predbežný správca JUDr. J. K. predložil 13. mája 2004 krajskému súdu „správu predbežného správcu o majetku dlžníka (z 11. mája 2004).

12. Dňa 20. mája 2004 krajský súd uznesením č. k. 47–24 K 311/01–65 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka; toto uznesenie bolo v ten deň vykonateľné.

V deň vyhlásenia konkurzu 20. mája 2004 nariadil krajský súd prieskumné pojednávanie, oznámil Daňovému úradu Žilina, Colnému riaditeľstvu, Krajskému súdu Bratislava a Správe katastra v Žiline vyhlásenie konkurzu, požiadal Okresný súd Žilina o vyvesenie uznesenia o vyhlásení konkurzu na úradnej tabuli súdu, požiadal redakciu Obchodného vestníka o uverejnenie výpisu z uznesenia o vyhlásení konkurzu, vyzval úpadcu – dlžníka predložiť do desiatich dní zoznam veriteľov a prijal ďalšie štyri opatrenia spojené s vykonaním (realizáciou) konkurzu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy v konkurznom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 47 K 311/01, a to v období od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu 14. septembra 2001, resp. od ustanovenia prvého predbežného správcu 14. mája 2002 až do času podania sťažnosti ústavnému súdu, resp. do vyhlásenia konkurzu 20. mája 2004.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, podľa názoru ústavného súdu ide síce o špecifickú, ale o štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, pričom faktickú zložitosť v danej veci nemožno vylúčiť. Tomuto konštatovaniu zodpovedá aj vyjadrenie konajúcej sudkyne.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ústavný súd uzavrel, že jeho správanie ako účastníka konania možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné, a preto podľa názoru ústavného súdu nemalo zásadný vplyv na celkovú dĺžku konania.

3. Pokiaľ ide o postup krajského súdu, ústavný súd skúmal, či v napadnutom konaní krajský súd svojou nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou spôsobil zbytočné priesťahy, a tým porušil označené základné právo sťažovateľa, a dospel k týmto záverom:

Krajský súd po doručení návrhu na vyhlásenie konkurzu proti dlžníkovi 14. septembra 2001 v zásade konal podľa názoru ústavného súdu plynulo. Medzi jednotlivými procesnými úkonmi krajského súdu sú len niekoľkomesačné intervaly (od jedného do šiestich mesiacov), a dva šesťmesačné intervaly medzi procesnými úkonmi krajského súdu spojené s ustanovením predbežného správcu a s opakovaným ukladaním mu povinnosti predložiť správu s vyústením až do uloženia poriadkovej pokuty a zbavenia ho funkcie (od mája 2002 do marca 2004) nemožno označiť za zbytočné priesťahy v konaní s následným porušením základného práva sťažovateľa. Ak sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal nečinnosť krajského súdu, vychádzal zrejme len zo skutočnosti, že o úkonoch krajského súdu nemal žiadne informácie, pretože po celý čas od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu až po jeho samotné vyhlásenie nenahliadol do spisu, t. j. nevyužil svoje právo, ktoré má podľa § 44 Občianskeho súdneho poriadku. Konajúci súd nemá pritom zákonom ustanovenú povinnosť informovať navrhovateľa na vyhlásenie konkurzu ako účastníka konania o každom úkone.

Ústavný súd posúdil aj efektívnosť postupu a v rámci neho aj úkonov krajského súdu, pretože aj neefektívnou činnosťou možno spôsobiť zbytočné prietahy v konaní a porušiť tak základné právo sťažovateľa.

Z tohto pohľadu ústavný súd posudzoval postup krajského súdu a jeho procesné úkony najmä vo vzťahu k ustanovenému predbežnému správcovi, keď krajský súd od ustanovenia predbežného správcu a uloženia mu povinnosti predložiť správu do 90 dní ho štyri razy (od októbra 2002 do januára 2004) urgoval a v nadväznosti na to mu v januári 2004 uložil pokutu 5 000 Sk a pod hrozbou ďalšej poriadkovej pokuty 50 000 Sk (ktorú však už neuložil) požadoval predloženie správy do 15 dní. Nesplnenie povinnosti predbežného správcu skončilo nakoniec po márnom uplynutí 17 mesiacov od prvého termínu požadovaného splnenia uloženej povinnosti jeho odvolaním.

Ústavný súd pri hodnotení postupu krajského súdu v tomto období však nedospel k záveru, že išlo o činnosť, ktorá by mala také znaky neefektívnosti, ktoré by mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že konajúci súd by mal mať určitý priestor na využitie zákonom ustanovených procesných oprávnení (právomoci) a na splnenie (vynútenie splnenia) zákonných, resp. uložených povinností účastníkov konania by tieto oprávnenia mal aj využiť, počnúc výzvami a urgenciami až po hrozbu alebo vlastné uloženie poriadkovej pokuty. Uloženie poriadkovej pokuty po troch urgenciách konajúceho súdu s prihliadnutím na predchádzajúcu a aj následnú plynulosť jeho procesných úkonov, ako aj na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu k porušovaniu základného práva sťažovateľa už vzhľadom na vyhlásenie konkurzu 20. mája 2004 nedochádzalo, ústavný súd viedlo k záveru, že napadnutý postup krajského súdu neprekročil mieru racionálnej (rozumnej) efektivity jeho konania a v napadnutom konaní sp. zn. 24 K 311/01 nebolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Vzhľadom na toto rozhodnutie bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2004